

OPEN ACCESS: WE ZIJN PAS HALVERWEGE

Over twee jaar moeten alle wetenschappelijke artikelen open access beschikbaar zijn. Dat wordt lastig. Wageningen is ongeveer halverwege. Dat blijkt uit een overzicht dat openaccessdeskundige Marco van Veller van de WUR Library heeft gemaakt.

Van Veller brengt samen met collega's sinds 2015 de stand van zaken met betrekking tot open access in kaart. In 2015 waren 35 procent van alle *peer reviewed* artikelen van Wageningse (co)auteurs open access beschikbaar. Een jaar later was dat opgelopen tot 42 procent. Voor 2017 zijn de cijfers nog niet bekend, maar de verwachting is dat het cijfer uitkomt op ongeveer de helft van het totaal.

Die toename is het gevolg van de onderhandelingen die de gezamenlijke universiteiten sinds 2015 voeren met de grote uitgeverijen. Onderdeel van de gesloten deals is dat aanvullend op het leesrecht (abonnementen) van journals artikelen ook open access beschikbaar gemaakt kunnen worden. Wetenschappers moeten daar dan wel zelf moeite voor doen. Volgens directeur Hubert Krekels van de WUR-bibliotheek is openaccesspublicatie op dit moment bij 7500 journals mogelijk. Dat lijkt veel, maar is slechts een kwart van de tijdschriften die in database Scopus en de

PROF. DR. ARTHUR MOL
(DIRECTOR MAGNETICUS)

'Open access helps to further increase the impact of our science'

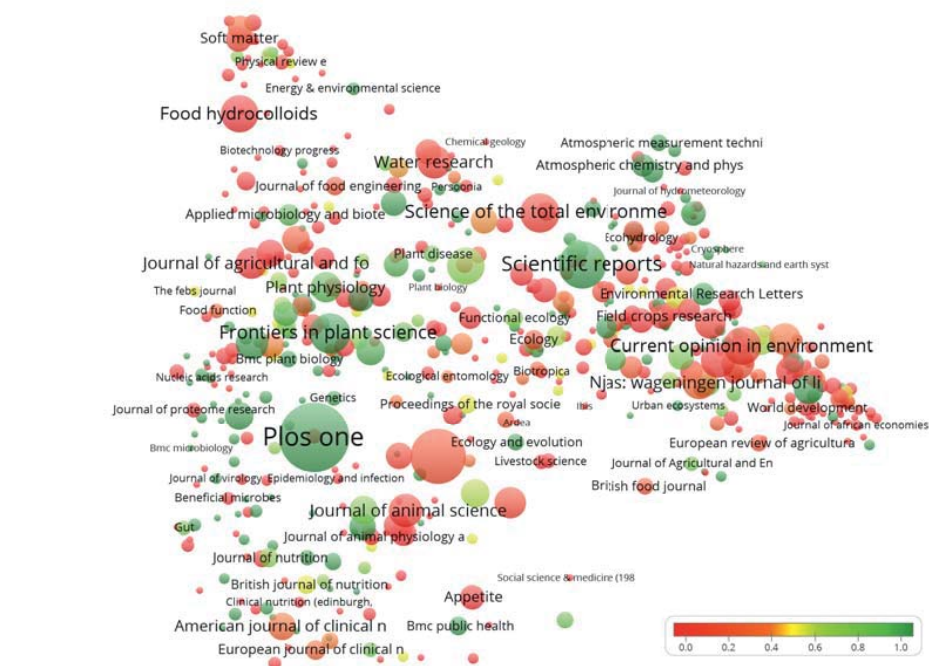
Open up to open access

View the options at
wur.eu/library/open-access

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

openaccess.nl

Her en der op de campus hangen posters over open access.

ILLUSTRATIE: MARCO VAN VELLER

Een weergave van 531 tijdschriften waarin WUR-auteurs in 2016 hebben gepubliceerd. De grootte van de cirkels komt overeen met het aantal WUR-artikelen in het tijdschrift. De kleur geeft het aandeel open access weer, waarbij rood staat voor 0 procent en groen voor 100 procent.

Directory of Open Access Journals is opgenomen.

HYBRIDE TIJDSCHRIFTEN

Bij de getallen hoort nog een kanttekening. Slechts 16 procent van de artikelen is open access volgens de zogeheten *golden standard*. Dat wil zeggen: het tijdschrift is volledig open access. De meeste open-accessartikelen verschijnen bij hybride tijdschriften, die naast het abonnementsysteem ook open access faciliteren. De Europese Unie, Nederland en de universiteiten streven voor 2020 volledig open access na. Die doelstelling wordt in het huidige transitietempo zeker niet gehaald.

Zelfs met hybride open access is 2020 volgens Krekels niet haalbaar. Maar het zou volgens hem al een slok op een borrel schelen als wetenschappers optimaal gebruik zouden maken van de mogelijkheden die er nu al zijn. Dat betekent bijvoorbeeld dat wetenschappers zo vaak mogelijk *corresponding author* (aanspreekpunt) moeten worden van hun artikelen. 'De

deals over open access die er zijn vereisen dat de corresponding author van het artikel bij WUR werkzaam is. Zorg er dus voor dat je corresponding author bent', zegt Krekels. 'Verdiep je in de mogelijkheden en hoe het werkt.' Op dit moment heeft 30 tot 40 procent van de Wageningse artikelen geen Wageningse aanspreekpunt.

JOURNAL BROWSER

Om het wetenschappers makkelijk te maken, heeft de bibliotheek een *journal browser* gemaakt. De browser laat voor elk van de ruim 30 duizend tijdschriften die erin zijn opgenomen, zien wat de afspraken met de uitgever zijn en wat het kost om open access te publiceren. Krekels oppert verder dat wetenschappers ook bewust kunnen zoeken naar een openaccess-tijdschrift. 'Dat kan betekenen dat je bij een journal uitkomt met een lagere *impact factor*. Dat wringt weliswaar met onze strategie om zo "hoog" mogelijk te publiceren, maar dat is een keuze die je kunt maken.'

Naast golden en hybride open access is er nog een derde manier om artikelen toch vrij toegankelijk te maken. Dat is de opname van een (niet opgemaakte) pdf-versie in een eigen opslagkanaal, de zogeheten *green open access*. De meeste uitgevers staan dat toe. De bibliotheek heeft daarvoor de Staff Publications beschikbaar. Maar de auteur moet wel zelf die versie van het artikel bij de bieb aanleveren, benadrukt Krekels. In het zojuist vastgelegde openaccessbeleid van WUR is die plicht formeel vastgelegd.

Voor wat het waard is, want er zijn geen sancties als wetenschappers dat niet doen. Om wetenschappers bewust te maken van alle opties, is een voorlichtingscampagne gaande. Dat is het vervolg op de landelijke campagne voor open access die al ruim driekwart jaar aan de gang is. Her en der op de campus vragen hoogleraren op posters en banieren aandacht hiervoor. RK

Lees ook *Opinie* op pagina 22.